

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Vroegmoderne tijd

6 maximumscore 2

Uit het antwoord moet blijken dat:

- door de bevolkingsafname een tekort aan arbeidskrachten ontstond 1
- wat werd opgelost door de invoer van slaven uit Afrika/de trans-Atlantische slavenhandel / door de immigratie van Spaanse kolonisten te bevorderen 1

7 maximumscore 4

Uit het antwoord moet blijken dat de Unie van Utrecht

- een overwinning was voor de calvinisten omdat met het sluiten van de Unie de Opstand werd voortgezet door de gewesten die niet meer onder het Spaanse gezag vielen / die voor een belangrijk deel calvinistisch waren, zodat het calvinistische element in de Opstand werd versterkt 2
- een nederlaag was voor de calvinisten omdat de Unie alleen werd gesloten door de noordelijke/calvinistische gewesten, waardoor het calvinisme in het zuiden geen voet aan de grond kreeg / waardoor de rooms-katholieken zich in het zuiden konden handhaven 2

8 maximumscore 3

Uit het antwoord moet blijken dat

- de politieke koers van de Staten-Generaal op dat moment inhoudt dat zij (na het afzweren van Filips II) op zoek gaan naar een nieuwe vorst 1
- in het pamflet een mengvorm tussen aristocratie en democratie wordt voorgesteld die in de Republiek wordt overgenomen, want de functie van stadhouder werd niet erfelijk / want de Staten/stadsbesturen werden samengesteld uit gekozen edelen/regenten 2

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

9 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord is:

bij 1:

- Doordat verschillende compagnieën uit de Republiek elkaar beconcurrerden (op de specerijenmarkt) werd besloten deze compagnieën te verenigen tot één (Oost-Indische) Compagnie/de VOC 1

bij 2:

- Het Spaanse handelsembargo kon door de Nederlandse kooplieden alleen worden doorbroken als zij zouden samenwerken in de VOC 1

10 maximumscore 3

Kern van een juist antwoord is:

bij 1:

- William Temple laat zien dat als het slecht gaat met de moedernegotie, het ook slecht gaat met andere sectoren van de economie van de Republiek (zoals de handel van de VOC) 1

bij 2:

- In de bron wordt uiteengezet dat er sprake is van de handelscontacten van de Republiek met Noord- en Zuid-Europa en Azië, wat past bij 'wereldwijde handelscontacten, handelskapitalisme en het begin van een wereldeconomie' 1

- In de bron wordt de 'bloei in economisch opzicht van de Republiek' verklaard vanuit de moedernegotie 1

Opmerking

Alleen voor een juiste combinatie van een verwijzing naar de bron en een passend kenmerkend aspect wordt 1 scorepunt toegekend.

11 maximumscore 2

Uit het antwoord moet blijken dat in de *Bill of Rights* afspraken worden vastgelegd tussen de vorst en zijn onderdanen (vertegenwoordigd door het parlement), wat aansluit bij de opvatting van John Locke dat er een sociaal contract moet worden gesloten tussen vorst en onderdanen / dat er een constitutionele monarchie tot stand moet worden gebracht (waartoe de *Bill of Rights* een aanzet is).

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

12 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Het door het ancien regime beoogde doel van de klaagbrieven is het kanaliseren van de onvrede / het melden van misstanden die besproken kunnen worden op een vergadering van de Staten-Generaal 1
- maar er ontstaat een revolutionaire situatie doordat het uitloopt op een felle aanklacht tegen de adel 1

13 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord is:

Uit de bron blijkt dat de schrijvers veel kritiek hebben op de spijzucht van de adel / op de (meedogenloze) belastinginning voor de adel. Met de Grondwet van 1791 wordt een einde gemaakt aan deze adellijke voorrechten.

of

Uit de bron blijkt dat de opstellers de koning respecteren. Met de Grondwet van 1791 wordt Frankrijk een constitutionele monarchie / wordt de koning (nog) niet afgezet.

14 maximumscore 4

Voorbeeld van een juist antwoord is:

De populariteit van het boek van Motley kan worden verklaard doordat de visie van Motley aansluit bij

- het achttiende-eeuwse kenmerkend aspect 'de democratische revoluties in westerse landen', omdat Motley de Nederlandse Opstand ziet als voorbereiding op de Amerikaanse Revolutie 2
- het negentiende-eeuwse kenmerkende aspect de 'voortschrijdende democratisering' omdat Motley de Nederlandse Opstand ziet als een grotere inbreng van de bevolking in het bestuur / als het handhaven van de eigen rechten (van de bevolking) 2

Opmerking

Als alleen het juiste kenmerkend aspect wordt genoemd, worden geen scorepunten toegekend.